PĂRINTELE
ANDREI **TKACEV**

CĂRȚILE CARE NE SCHIMBĂ

Despre lecturile care ne formează, ne vindecă sau ne otrăvesc

Traducere din limba rusă
de Dorin Ursu

PREDANIA

CUVÂNT ÎNAINTE
BINECUVÂNTAT FIE CITITUL!

Nu demult, Patriarhul Georgiei i-a bucurat chiar și pe cei care nu au cinstea de a fi georgieni. Își mai bucurase turma și înainte, făgăduind să fie naș de botez pentru mulți prunci nou-născuți. Iar acum s-a adresat poporului său cu propunerea și rugămintea ca, în fiecare săptămână, să citească o anumită carte, pentru ca la sfârșitul săptămânii să discute cele citite și să stea de vorbă cu credincioșii asupra unei teme date.

Încântare și invidie – acestea sunt simțămintele care m-au cuprins când am aflat această veste. Dumnezeu vede că nu invidiez alte popoare atunci când construiesc cele mai îndrăznețe poduri și cei mai înalți zgârie-nori. Dar, în cazul acesta, îi invidiez pe georgieni. Îi invidiez cu acea invidie de care nu mi-e rușine și pe care nu o voi spovedi. Rămâne însă o întrebare: noi când vom crește până la măsura unor asemenea fapte?

Atât Rusia, cât și Ucraina sunt atât de mari ca întindere și ca număr de locuitori, încât unui singur om – fie el învestit și cu cea mai înaltă autoritate bisericească

– îi este aproape cu neputință să dea astfel de „teme pentru acasă" unei turme de milioane de credincioși. O asemenea lucrare se potrivește mai degrabă atmosferei familiale a unui popor mic, unit fie și numai prin faptul că este puțin numeros.

Iar dacă un asemenea popor are un povățuitor duhovnicesc pe care oamenii îl iubesc, acestuia îi este ușor să le dea, ca între ai săi și fără vorbe mari, un sfat bun – asemenea unui bunic care vorbește cu nepoții săi – ori să-și exprime o dorință, iar cea mai mare parte a poporului se va grăbi îndată să i-o împlinească. Firește, nu se vor grăbi niciodată cu toții, oricât de bun și de unit ar fi poporul; iar lucrul acesta trebuie știut dinainte. Popoarele mari au însă și probleme mari.

În cazul lor, ceea ce a spus Patriarhul Georgiei trebuie să spună fiecare episcop în eparhia sa, fiindcă și turma câte uneia dintre eparhiile noastre se poate asemăna, ca număr, cu turma Patriarhului Ilie.

De ce este nevoie, practic, pentru aceasta? Nu de prea multe lucruri duhovnicești, dacă ele există deja, și de foarte multe, dacă lipsesc, fiindcă asemenea lucruri nu se dobândesc deloc ușor. Mai întâi, ierarhul trebuie să se bucure de autoritate în mijlocul turmei sale. Adică, dacă spune: „Dragi locuitori ai orașului N și ai regiunii N, luați de pe raft *Suflete moarte* de Gogol, iar vinerea viitoare voi vorbi cu voi despre primul capitol," este nevoie ca toți cei cărora le-au ajuns la urechi cuvintele sale să le urmeze și să le împlinească cu bucurie.

Altminteri, nu va fi decât o inițiativă locală, asemenea tragerii cu tunul în vrăbii. Mulți, presimțind eșecul, nici nu se vor apuca de ea.

În al doilea rând, ierarhul trebuie să fie pregătit pentru o asemenea lucrare – nu atât pentru una de critică literară, cât pentru una duhovnicească. Va trebui să se pună temeinic pe citit, să-și încarce și mai mult programul, de obicei deja încărcat, să jertfească ceva și să înceapă să-și ia notițe. Desigur, nimeni nu silește pe nimeni să-l citească neapărat pe Gogol. L-am pomenit doar fiindcă a venit vorba. Se poate citi *Scara* sau Avva Dorotei, adică acele cărți duhovnicești pe care turma trebuie neapărat să le cunoască. Nu despre o anumită carte este vorba. Cărți bune sunt multe.

Este vorba despre dorința de a urni din loc munții înțepenirii și ai neștiinței, cărora le prieste să stea veacuri întregi în locurile lor obișnuite, revendicându-și statutul de tradiție locală.

În al treilea rând, este nevoie de curaj. Asemenea lucrări și inițiative nu sunt sfințite de vechime. În trecut nu existau astfel de lucrări și inițiative. Prin urmare, se vor găsi destui critici și potrivnici, nu numai dintre cei din afară, mereu gata să pufnească și să ia în râs, ci și dintre ai noștri, care uneori pufnesc și iau în râs nu mai puțin decât vrăjmașii. Pentru orice lucrare rodnică în Hristos și de dragul lui Hristos este întotdeauna nevoie de curaj. Curaj, cunoaștere și dorință. Mai precis,

dacă le așezăm în ordinea întâietății: 1) dorință, 2) cunoaștere, 3) curaj.

Dacă toate acestea există, nu mai este nevoie de nimic altceva. Putem începe. Dar dacă ele lipsesc, înseamnă că nu există nimic și că încă multă vreme nu va exista. Dorința se naște în chip tainic, cunoașterea se dobândește în timp îndelungat, iar despre curaj nici nu se știe de unde vine. De aceea spun că îi invidiez pe georgieni cu acea invidie pe care nu o voi spovedi.

De fapt, trebuie să învățăm. Și să învățăm de la toți. Arabii au o vorbă: „Cerneala învățatului este la fel de prețioasă ca sângele mucenicului." Pătrundeți cu luare-aminte în această frază! Și ce-mi pasă mie că au spus-o arabii, iar nu rușii? Dacă ceea ce s-a spus este adevărat, îmi voi aminti și voi încerca să prefac gândul în faptă. Georgienii să înceapă, iar noi să preluăm și să ducem mai departe. Doar nu alergăm la întrecere, ci săvârșim o lucrare comună. Fie ca alții să mai înceapă câte un lucru bun, iar noi să tragem cu ochiul la ei și să învățăm! A ști să vezi binele și să înveți este cea mai mare laudă pentru orice popor.

Laudă și binecuvântare. Așadar, chiar dacă nu avem cinstea de a fi georgieni, să ne apropiem de rafturile cu cărți. Luați *Iliada*, *Robinson Crusoe*, *Notre-Dame de Paris*. Începeți să citiți ceva bun și să așteptăm ca, în curând, să se găsească și oameni dornici să discute împreună cu noi cele citite.

PE URMELE EROULUI

Un cunoscut de-al meu a citit, în anii fragezi și sensibili ai tinereții, trilogia lui Theodore Dreiser. Aceea în care întâlnim „finanțatori," „titani" și „stoici," a citit-o atent, a rămas încântat de amploarea celor zugrăvite și a început să-i invidieze pe oamenii stăpâniți de patimi atât de puternice și înzestrați cu atâtea mijloace de a și le împlini. Greutățile l-au înspăimântat, dar a invidiat și îndrăzneala cu care erau biruite. Și-a dorit, firește, să urmeze pilda personajului nedesăvârșit zugrăvit atât de desăvârșit în paginile cărții și, cu timpul, a devenit om de afaceri. Cartea, ca să spunem așa, s-a întrupat în cititor.

Să nu credeți că îl citise numai pe Dreiser. Citise mult și nu era deloc mărginit în cunoștințe. Dar trilogia lui Dreiser – pac! – a făcut cu inima lui ceea ce făcuse brânza cu vulpea din fabula lui Ivan Krîlov: „Deodată mirosul brânzei pe Vulpe a oprit-o. Vulpea vede brânza. Brânza pe Vulpe a robit-o."

Inima i-a fost robită. Cursul de până atunci al vieții s-a oprit. Iar inima, odată robită de „mirosul brânzei,"

avea, poate, să caute întreaga viață întruparea visărilor născute în vremea celei dintâi iubiri. Va găsi câte ceva, va fi dezamăgită de altele și își va afla și câte o mângâiere – căci altfel nici nu se poate. Dar toate acestea vor urma asemenea unui tren tras de locomotivă – ba chiar de o locomotivă mică –, unde rolul trenului îl va juca viața, iar pe cel al locomotivei, cartea aceea mare, citită cu dragoste în tinerețe.

Un alt cunoscut de-al meu îl citise pe Dostoievski înaintea de a ajunge la Dreiser. Și aici este important ce anume citești mai întâi. Nu-l citise pe Dostoievski în întregime, ci numai *Frații Karamazov*. Și nici acolo nu-l atrăsese totul. Dar capitolul despre monahul rus din prima parte a romanului îi străpunsese inima ca vârful spadei unui muschetar.

Gândul că trebuie să suferim; că trebuie să binecuvântăm întreaga făptură și să ajungem la dragoste prin pocăință; că din liniște și neștiute de nimeni se vor ridica ajutoare pentru întregul popor, așa cum se ridicaseră și odinioară… Pe scurt, capitolul acela l-a făcut să plângă, să alerge pe la prieteni cu tomul deschis în mâini, să-i convingă, să se certe și să intre în dispute cu ei. Dintre prietenii săi, unii intrau în dispută cu el, alții râdeau, iar alții pur și simplu nu-i mai deschideau ușa.

Dar să-i lăsăm pe prieteni în pace. Nu despre ei este vorba, ci despre faptul că un singur capitol dintr-un singur roman a adus, cu timpul – într-un chip cu neputință

de prevăzut sau, cum se spune, „cu totul întâmplător" –, un tânăr mirean la mănăstire. Fiindcă, dacă există un asemenea lucru precum „monahul rus" și dacă prin el își pot afla dezlegarea toate întrebările istoriei rusești și universale, atunci trebuie să fii cu totul nesincer ca să plângi citind romanul, fără să-ți schimbi însă viața. Un om sincer, dacă s-a ajuns până aici, este dator să se însoare.

Iar dacă ai plâns asupra unor rânduri care ți s-au strecurat prin ochi în suflet și au revărsat acolo lumină, trebuie să faci ceva. Trebuie chiar să ajungi acel „monah rus." Cum altfel?!

Măsura fiecăruia

Altfel nu se poate. Într-un fel sau altul, cărțile îl formează pe om. Sau lipsa lor. Omul este modelat prin litere și pagini, așa cum lutul este modelat de mâinile olarului. Mai bine zis, nu prin literele și paginile în sine, ci prin înțelesurile care trăiesc în ele și respiră prin ele. Există și alte căi. Îl avem pe Avraam, care vorbea cu Dumnezeu și nu citise cărți, fiindcă scrierea nu-i fusese dăruită. Îl avem și pe Antonie cel Mare, care i-a întrebat pe filosofi: „Ce a fost mai întâi: cărțile sau mintea?" „Mintea," au răspuns filosofii, „fiindcă din minte s-au născut cărțile." „Prin urmare," a spus Antonie, „cel ce și-a curățit mintea nu mai are nevoie de pergamente." Filosofii au tăcut. Să tăcem pentru o vreme și noi.

După ce vom fi tăcut, să continuăm. Antonie avea dreptate. Totul ține de măsura omului. Unul este asemenea unei fântâni adânci, cum era Antonie. Despre el se vor scrie cărți, iar el va deveni pricina nașterii unei întregi literaturi. Dar câți sunt asemenea lui Antonie? Să tăcem iarăși. În întreaga istorie – nu doar într-o singură epocă – asemenea oameni se numără pe degete. Nu se poate ca măsura celor mari să le fie impusă ca îndatorire celor mici. Sub povara măsurii celor mari, cei mici se vor încovoia și se vor frânge, vor cădea în deznădejde și se vor răzvrăti. Nu numai că nu vor ajunge la sfințenie, ci se vor afla în primejdia de a-și pierde până și omenia cea mai de rând. Cei mici au nevoie de carte. De una bună. Ziditoare. Și nu doar de una singură. Chiar dacă Avraam nu a citit cărți, Moise însă, la curtea lui Faraon, a citit, iar niciuna dintre cărțile citite de el nu era de obârșie dumnezeiască. Mai târziu, tot el a scris și a dictat și a poruncit ca evreii să nu lase Cartea Legii să se depărteze de ochii lor în toate zilele vieții. Fiindcă măsura nu este aceeași pentru toți. Iar dacă vă veți hotărî să mergeți la teatru – numai la o piesă despre care știți că este bună, fiindcă la teatru se pot vedea de toate –, iar cineva vă va mustra spunând că nici Sfântul Serafim, nici Sfântul Serghie nu mergeau la teatru, rămâneți liniștiți. Răspundeți-i că nu vă măsurați cu sfinții; că părinții din pustie mâncau hrană tare, în vreme ce noi, cei din orașe, abia dacă o putem mistui pe cea de lapte. Spuneți-i că încă nu urcăm muntele, ci

abia învățăm să ne ținem pe picioare. Hrana morală diluată prin frumusețea artei ne este cu mult mai folositoare decât o asceză care, uneori, ne este prea grea. Pentru o vreme, firește. Nu pentru totdeauna. La fel stau lucrurile și cu literatura.

Proiectul „Robinson"

Literatura dă naștere unor țări întregi. Ce sunt, de pildă, Statele Unite ale Americii, dacă nu o întrupare a lui *Robinson Crusoe*? Un om departe de orice sfințenie și stăpânit de setea câștigului ajunge pe o insulă pustie. Se chinuie, plânge, apoi se smerește. Înțelege toate cele petrecute ca pe o lucrare a Proniei dumnezeiești. Începe să-și întemeieze o gospodărie. Îi vine în ajutor un cufăr întreg cu unelte rămase din viața de mai înainte. În el se află un topor, o pușcă, praf de pușcă uscat și chiar semințe pentru semănat. Civilizația lui Robinson, asemenea unui grăunte, a fost sădită pe insulă printr-un singur om.

Și Robinson se apucă să ridice întărituri, să sape pământul, să semene, să-și coasă hainele, să vâneze… și să citească *Biblia*. Înainte nu fusese un om evlavios, dar pe insulă a devenit astfel de nevoie. La protestanți nu există monahism, astfel că Robinson ajunge, fără să vrea, pustnic. Mai apoi ajunge și propovăduitor. În istoria creștinismului, tocmai monahii au fost cei mai rodnici propovăduitori și purtători ai culturii. Așa ajunge, de nevoie, și protestantul Robinson. Singur se pocăiește, se

roagă și citește Scriptura, iar mai târziu își găsește și o turmă locală în persoana lui Vineri.

Romanul pare doar o închipuire neînsemnată. Și totuși, cât de mare este puterea unei idei! Coloniștii albi care au străbătut Atlanticul cu corabia *Mayflower* nu și-au adus, oare, pe noul pământ întreaga civilizație? Ba da. Această civilizație se întrupa deopotrivă în *Biblie*, în uneltele de muncă și în felul lor de a înțelege viața – toate trecând Atlanticul împreună cu oamenii, în mințile și în cuferele lor. Iar fugarii și coloniștii nu se simțeau, oare, oameni noi pe un pământ nou, asemenea unui nou Adam colectiv sau unui nou Israel? Ba da. Ei aduceau istoria la zero și făceau totul în chip conștient, pentru a o lua de la început. Iar băștinașii indieni nu erau, oare, în ochii lor niște sălbatici asemenea lui Vineri sau filistenilor, care trebuiau fie aduși la credința creștină, fie nimiciți? Așa erau. Tocmai după un asemenea tipar de gândire s-a desfășurat colonizarea Noii Anglii. Aceasta nu înseamnă nicidecum că acei coloniști socoteau cartea lui Defoe drept planul lor de afaceri.

Înseamnă că literatura știe să prevadă pașii istoriei universale, deschizând prin desișurile minții o cale a gândului înainte ca pe acea cale să pășească picioarele pribegilor sau să pornească corăbiile celor aflați în căutarea aventurii și (sau) a libertății religioase.

LECȚII PENTRU ACASĂ

Vremea în care trăim este numită, pe bună dreptate, epoca informației. După toate semnele, această expresie va continua să adune argumente în sprijinul dreptului ei de a da un nume epocii noastre. Informație există din belșug – și încă în toate domeniile –, iar accesul la ea este deschis pentru toți. Atunci de ce nu încetează plângerile amare că nivelul învățământului scade necontenit?

S-ar părea că ar trebui să devenim mai înțelepți și să avem cunoștințe mai întinse. În schimb, oamenii scriu cu asemenea greșeli, încât ai spune că nu au mers niciodată la școală. Pretutindeni vorbesc atât de urât și își înfățișează gândurile atât de stângaci, încât devine limpede că nu citesc cărți, că nu le place și nici nu știu să gândească. În realitate, nimeni nu i-a învățat nimic. Dacă sunt lumânări, nimeni nu le-a aprins. Iar dacă sunt blocuri de marmură, nimeni nu a întrezărit în ele contururile sculpturii ascunse.

Și aceasta poate fi adevărat chiar și despre cei care au diplome de studii superioare. Omul are o diplomă –

poate chiar mai multe –, dar nu ai despre ce vorbi cu el. O situație tristă…

În asemenea împrejurări, este tocmai vremea să privim formarea omului, lucrarea dascălului și învățământul școlar ca pe o nevoință creștină. Unul dintre arhiereii Bisericii Sârbe, om cu mintea luminată și cu gură de aur, spunea că toți cei trei termeni ruși – *obrazovanie*, *prosveșcenie* și *vospitanie*,[16] adică „formare," „luminare" și „educație" – au înțeles și obârșie creștine.

Cuvântul *obrazovanie* este format de la *obraz*, „chip." De aceea, formarea nu înseamnă simpla îndopare a minții cu informații, ci luminarea chipului lui Dumnezeu întunecat în om. Omul poate fi asemănat cu o icoană înnegrită, iar formarea lui — cu restaurarea și curățirea chipului întunecat.

Cuvântul *vospitanie*, „educație," păstrează în rădăcina sa verbul *pitat'*, „a hrăni." De aceea, când vorbim despre educație, nu putem să nu vorbim despre Pâinea Care S-a coborât din cer și despre „laptele cel duhovnicesc și neprefăcut," ca prin el să creștem spre mântuire. /cf. 1 Petru 2, 2/

Iar *prosveșcenie*, „luminare," este înrudit cu *svet*, „lumină" – unul dintre cuvintele fundamentale ale *Noului Testament*. Fără să ne pierdem în subtilități terminologice, Îl vom numi Lumină pe Domnul Iisus

[16] Termenii ruseşti *obrazovanie* (образование), *prosveșcenie* (просвещение) și *vospitanie* (воспитание) sunt legați etimologic de cuvintele obraz („chip"), svet („lumină"), respectiv pitat' („a hrăni").

Hristos: „Întru El era viață și viața era lumina oamenilor.” /Ioan 1, 4/

Cuvântul „lumină” are, firește, și alte înțelesuri, de la cele obișnuite până la cele științifice. Dar trebuie să ne ferim a numi „luminare” acea înghițire trufașă și mulțumită de sine a cunoștințelor, proprie unei concepții despre lume lipsite de credință.

Există feluri de înțelepciune pământească cu care omul se poate mândri, dar cărora li se potrivește cuvântul *Evangheliei*: „Deci, dacă lumina care e în tine este întuneric, dar întunericul cu cât mai mult!” /Matei 6, 23/

Și Sfântul Iustin Popovici spunea: „Omul inteligent, dar lipsit de bunătate și gingășie, este aproape un diavol.”

În vremea noastră, tot ce este bun există datorită strădaniilor nevăzute, dar eroice, ale unor nevoitori smeriți. Așa stau lucrurile pretutindeni: și în învățământ, și în medicină, și în știință, și în armată. Totul trăiește și se ține nu prin sistem, ci prin om; nu printr-o procedură bine pusă la punct, ci prin puterea creatoare și prin dragoste.

Ceva îmi spune că așa a fost întotdeauna. Și nu numai la noi. Dar eu nu am trăit „întotdeauna”; eu trăiesc acum. Iar acum lucrurile stau întocmai astfel. Bolta cerului nu se sprijină pe umerii Atlanților, ci pe umerii nevoitorilor nevăzuți, îndrăgostiți de lucrarea lor. De aceea, în viața noastră, totul depinde de fiecare. Nu există oameni de

care să nu depindă nimic și care să nu răspundă pentru nimic.

În lupta pentru mințile și sufletele elevilor, pentru neprihănirea visurilor copilărești și lumina avânturilor tinerești, lucrurile nu vor depinde nici pe departe numai de Ministerul Educației. Un dascăl bun – unul dintre cei despre care spunem că este „dascăl de la Dumnezeu" – îi va aprinde pe elevi prin dragostea lui pentru ceea ce face și prin cunoașterea adâncă a materiei pe care o predă. Un părinte bun va reciti împreună cu copilul manualul de istorie pentru clasa a VII-a și manualul de fizică pentru clasa a X-a.

Un părinte bun se va strădui să ocolească două extreme: nu va lua pielea de pe copil pentru notele proaste, dar nici nu va lăsa învățătura lui cu totul de izbeliște.

Copiii noștri nu sunt cu adevărat de trebuință nimănui în afară de părinții lor și de dascălii buni. Și, pentru că părinții sunt de multe feluri, se cuvine să precizăm: în afară de părinții buni și de dascălii buni. Tocmai aceștia îl vor chema și pe preot în școală. Fără ei, îi va fi greu să intre în clasă; dar, dacă ei vor dori aceasta, nimeni nu-i va putea interzice și nimeni nu-l va putea împiedica.

Îmi pare rău că elevii nu prețuiesc anii de școală. Îmi pare rău că și noi, pe când eram elevi, am lăsat să ne treacă pe lângă urechi cea mai mare parte a învățăturilor care ni se predau. Nu există cunoștințe de prisos.

Acest adevăr elementar ar trebui scris cu litere mari și folosit în campaniile de interes public. În anii mei de școală, un dascăl vârstnic, caraghios, dar îndrăgit de toți, ne spunea nouă, ascultătorilor săi neastâmpărați: „În fiecare zi veniți la școală cu o anumită zestre de cunoștințe și plecați cu una mai mare. Chiar dacă nu sunteți prea atenți, tot aflați ceva nou. Iar aceasta este un lucru foarte îmbucurător."

Am ținut minte atunci cuvintele acestea, dar faptul că umplerea pușculiței cunoașterii este legată de bucurie l-am înțeles mult mai târziu. Îmi doresc foarte mult ca aceia care au, la propriu, întreaga viață înainte să înțeleagă lucrul acesta mai devreme. Nu-mi vine în minte cum să-i ajut, dar îmi doresc foarte mult să-i pot ajuta.

Începutul anului școlar este, în general, un lucru minunat. Toate sunt minunate: și toamna care începe, și fundele, și florile, și ochii înspăimântați ai elevilor din clasa întâi, și mirosul de vopsea din clasa proaspăt zugrăvită, și compunerile cu tema „Cum mi-am petrecut vara."

Viața merge mai departe. Copiii se nasc, cresc, se așază în bănci și ridică mâinile – vor să răspundă. Trebuie să-i ajutăm. Trebuie să-i apărăm. Nu trebuie să-i lăsăm să se acrească și să mucegăiască.

Dascăl bun, părinte bun și preot chemat de voi în școală – în voi ne este toată nădejdea.

CUPRINS

5 **CUVÂNT ÎNAINTE**
BINECUVÂNTAT FIE CITITUL!

9 **PE URMELE EROULUI**

15 **CALUL TROIAN AL LITERATURII**

23 **CÂND CĂRȚILE SE ARD**

28 **„CE ÎNSEAMNĂ NUMELE MEU PENTRU TINE?”**

35 **„IA SĂ MI-L ADUCEȚI… PE AUTOR!”**

41 **TEXTE UCIGAȘE**

47 **ÎNDELETNICEȘTE-TE CU CUVÂNTUL LUI DUMNEZEU!**

52 **OAMENI, CUVINTE ȘI CIFRE**

56 **BISERICA ȘI CARTEA**

62 **HABENT SUA FATA LIBELLI**

67 **LUMEA LĂUNTRICĂ CODIFICATĂ**

74 **NU PUNCT, CI PUNCTE DE SUSPENSIE**

80 **1984 + 1**

88 **CUVÂNTAREA DE LA HARVARD**

101 **UN PREOT ÎȘI ARE LOCUL PRETUTINDENI – CHIAR ȘI ÎN LITERATURĂ**

104 **PE MINE „M-A FĂCUT" FIODOR DOSTOIEVSKI**

110 **CULTURA**

117 **COMORILE VECHII EUROPE**

123 **MODA LECTURILOR DE CONSUM**

131 **CITIȚI CĂRȚI BUNE!**

138 **FILOSOFIA ÎNCEPE CU ÎNTREBĂRI**

146 **LECȚII PENTRU ACASĂ**

151 **DESPRE PUȘKIN ȘI PĂCATELE LUI**

163 **RĂMAS-BUN ANULUI LITERATURII**

Traducere/ Dorin Ursu

Redactor/ Angela Gurgu

Lector/ Cosmin Istodor

Copertă/ Marko Scherer

Layout/ Andreea Mihaiu

Dtp/ Sorina Radu

Distribuție/ Supergraph

0728 303 566

ISBN 978-630-6563-66-1

Asociația Predania

C.I.F. 26954049

9057/211/2010

Str. Grigore Manolescu, nr. 25

Sector 1, București

CEC BANK S.A.

RO80 CECE B000 30RO N079 8120

RO74 CECE B000 C1EU R079 8124

Editura Predania

editura@predania.ro

https://predania.ro/

0748219996

București

2026

PREDANIA

PREDANIA
DAR DIN DAR

Uneori o carte sau o întâlnire schimbă calea unui om.

Predania s-a născut din astfel de întâlniri și din dorința ca ele să poată rodi și în viața altora. Am primit de la alții cărți care ne-au călăuzit pașii și am avut parte de întâlniri cu oameni care ne-au întărit credința și ne-au schimbat felul de a privi lumea. Cu timpul am înțeles că asemenea daruri nu sunt doar pentru cel care le primește. Ele cer, la rândul lor, să fie date mai departe.

Din această înțelegere s-a născut Editura Predania – un nume care duce mai departe ecoul revistei interbelice *Predania*, ce își lua drept îndreptar însăși Predania Bisericii: ceea ce înaintașii au primit, au trăit și au lăsat mai departe celor ce au venit după ei.

Publicăm cărți care ne-au fost mai întâi nouă de folos. Traducem cât mai aproape de izvoare – din sârbă, unde am descoperit glasul Sfântului Nicolae Velimirovici, al Starețului Tadei, al Patriarhului Pavel și al monahului Kalist, dar și din greacă, bulgară, rusă și engleză – și încercăm să dăm acestor scrieri o limbă română vie și o formă cât mai frumoasă. Ne interesează bogăția moștenirii Ortodoxiei, nu o singură expresie a ei.

Din aceeași dorință de a păstra vie memoria unei moșteniri care merită dusă mai departe, ne-am apropiat și de ceea ce era pe cale să se piardă: manuscrisele lui Ernest Bernea, unul dintre cei mai însemnați gânditori

creștini români ai secolului trecut, pe care le readucem în viața cititorilor prin proiectul *Rânduiala*; dar și de moștenirea culturală a aromânilor (macedo-românilor), pe care o adunăm și o facem cunoscută prin *Proiectul Avdhela*.

De-a lungul acestor douăzeci de ani, aceeași lucrare a luat forme diferite: cărți, filme documentare, expoziții, cercetări de teren, conferințe, biblioteci digitale și librării care au fost, pentru o vreme, locuri de întâlnire – la lansări, cercuri de lectură, vernisaje și seri petrecute împreună – și pe care ne dorim să le redeschidem când va fi vremea potrivită. Formele s-au schimbat, dar rostul a rămas același: acela de a fi punți între oameni, între generații, între izvoarele vii ale credinței și lumea de astăzi.

Ne simțim aproape de toate popoarele ortodoxe care împărtășesc aceeași moștenire a lumii ortodoxe răsăritene, acel *Bizanț după Bizanț* despre care vorbea Nicolae Iorga. Nu ocolim ceea ce ne-a despărțit, uneori dureros, de-a lungul istoriei; alegem totuși să ridicăm punți acolo unde se ridică ziduri, fără să încetăm să ne păstrăm propria identitate.

Cărțile și proiectele noastre se adresează celor care refuză să lase graba să hotărască viața; celor care caută înțelepciune într-o lume plină de informații; părinților care vor să lase copiilor mai mult decât confort: credință, memorie și discernământ.

Dacă una dintre cărțile Editurii Predania te va ajuta să faci măcar un pas pe această cale, atunci și-a împlinit rostul.

ÎMPREUNĂ-LUCRARE

Predania nu a fost niciodată lucrarea unui singur om. A fost posibilă prin oameni care au sprijinit tipărirea cărților și susținerea proiectelor noastre atunci când păreau imposibile și, la fel de mult, prin cei care, an de an, au cumpărat o carte, au dăruit-o unui prieten, au vorbit despre ea sau ne-au purtat în rugăciune. Fiecare dintre aceste gesturi a făcut posibil pasul următor.

Dacă simți că această lucrare merită dusă mai departe, te invităm să fii părtaș la ea. Poți fi părtaș acestei lucrări prin rugăciune, citind și recomandând o carte care ți-a fost de folos, dăruind-o cuiva drag, participând la o lansare, o conferință, un cerc de lectură, un vernisaj sau o proiecție de film ori, dacă poți și dorești mai mult, sprijinind traducerea, tipărirea unei cărți sau unul dintre proiectele noastre.

Fiecare gest, oricât de mic, este o formă de a duce mai departe aceeași lucrare.

PREDANIA

PREDANIA